



Równość płci oraz współpraca rozwojowa w Unii Europejskiej

Veronique Dion

Równość płci i uwłasnowolnienie kobiet są rozumiane jako warunki niezbędne dla zrównoważonego rozwoju. Głęboko osadzone w strategii rozwojowej społeczności międzynarodowej, równouprawnienie kobiet i mężczyzn tworzy niezaprzeczalną część Europejskich *acquis communautaire*¹. Włączenie kwestii równości płci w międzynarodowe i zewnętrzne sprawy UE sformalizowano w 1997 roku wraz z Traktatem Amsterdamskim (Artykuł 3 (2))², który zakłada stopniowe włączanie zasad równości również we współpracę rozwojową.

W roku 2010 pomoc Unii Europejskiej, włączając programy pomocowe państw członkowskich, zaliczana do oficjalnej pomocy rozwojowej – ODA wyniosła 53,8 bilionów euro, co stanowiło 60% światowej pomocy dla krajów rozwijających się. UE jest również głównym partnerem handlowym wielu krajów rozwijających się. Ponadto posiada dobrą pozycję umożliwiającą wspieranie Krajów globalnego Południa dotkniętych w znacznym stopniu kryzysem finansowym, środowiskowym, paliwowym i żywnościowym. Jednakże w celu wywarcia długotrwałego efektu, UE musi realizować zobowiązania związane ze zwalczaniem ubóstwa i, co najważniejsze, wypełniać zobowiązania wobec kobiet i dziewcząt.

Niniejszy artykuł stanowi omówienie struktury równości płci w rozwoju na szczeblu europejskim poprzez zaprezentowanie polityki, ram prawnych i finansowych regulujących równość płci i współpracę rozwojową. Artykuł analizuje również szanse i możliwości zaangażowania i wpływu społeczeństwa obywatelskiego na wprowadzanie zobowiązań związanych z równością płci na szczeblu narodowym oraz regionalnym.



Podejście UE do równości płci

W ciągu ostatnich dziesięcioleci Wspólnota Europejska odgrywała kluczową rolę w promowaniu i wspieraniu praw kobiet i równości płci na arenie międzynarodowej (ramka 1). Jednocześnie instrumenty te służyły informowaniu ustawodawców na szczeblu europejskim i państw członkowskich o tym, które elementy muszą *pozostawać w zgodności z założeniami i celem traktatów i konwencji* (Artykuł 6, par. 1).

Praca na rzecz równości płci oraz uwłasnowolnienia kobiet wykonywana jest pod patronatem **Strategii równości między kobietami i mężczyznami 2010-2015 Unii Europejskiej**. Dokument ten zawiera ogólne ramy polityki na rzecz integracji równości płci we wszystkich obszarach politycznych UE, włączając polityki zewnętrzne (współpracy na rzecz rozwoju, handlu, rolnictwa, migracji, itp.) oraz zachęca do promowania równości płci i uwłasnowolnienia kobiet w skali globalnej. Jest to potwierdzenie podejścia UE do włączenia problematyki płci do głównego nurtu życia społecznego i politycznego, czyli *gender mainstreaming*, a także konkretnych środków skierowanych na likwidowanie nierówności, czyli uwłasnowolnienie kobiet (ramka 2). Pomimo ukierunkowania na poprawę spójności kwestii wewnętrznych i zewnętrznych, nadal pozostaje wiele rozbieżności, szczególnie w obszarze handlu i bezpieczeństwa oraz w kwestii braku mechanizmów ustawodawczych i finansowych związanych ze strategią, co zmniejsza możliwość zmian.



Główne porozumienia międzynarodowe dotyczące równości płci / współpracy rozwojowej

- 🌐 Ustanowiona w roku 1979 **Konwencja w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet** (CEDAW), znana również jako *międzynarodowe ustawy w sprawie praw kobiet*, stanowi podstawę realizacji polityki równości kobiet i mężczyzn.
- 🌐 **Deklaracja Pekińska i Platforma Działania** (BPfA) zostały przyjęte w roku 1995 podczas Światowej Konferencji ONZ w sprawie Kobiet. To międzynarodowe porozumienie ma na celu usunięcie przeszkód we wszystkich obszarach życia publicznego i prywatnego w oparciu o pełny i równy udział kobiet w procesach decyzyjnych w kwestiach ekonomicznych, społecznych, kulturowych i politycznych.
- 🌐 Od roku 2000 do roku 2015 **Milenijne Cele Rozwoju** to podstawowe ramy globalne dla rozwoju międzynarodowego skupiające się na zwalczaniu ubóstwa. Specjalnym celem w ramach uwłasnowolnienia kobiet (cel trzeci) i uznania płci jako kluczowej kwestii dla osiągnięcia pozostałych siedmiu celów, a tym samym ukazanie ich światowego uznania równości płci jako głównego elementu w działaniach na rzecz rozwoju.
- 🌐 W roku 2005 państwa członkowskie Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) podpisały **Deklarację Paryską w sprawie skuteczności pomocy**, która gruntownie zmieniła kwestie udzielania pomocy zawarte w pięciu zasadach. Brak zobowiązań w kwestii uwłasnowolnienia kobiet i równości płci został ostro skrytykowany. W roku 2008 Program Działania z Akry, będący skutkiem rewizji Deklaracji Paryskiej, zawierał stwierdzenie o równości płci jako zagadnieniu przekrojowym.

Definicja: *gender mainstreaming*

Rada Gospodarcza i Społeczna ONZ (ECOSOC) uzgodniła, że wnioski z roku 1997/2 są najszerzej akceptowane i definiują *gender mainstreaming* jako: proces oceny konsekwencji dla kobiet i mężczyzn wynikających ze wszelkich zaplanowanych działań, włączając ustawodawstwo, politykę lub programy, na wszystkich obszarach i poziomach. Jest to strategia ukierunkowana na jednolite ujęcie uwag i doświadczeń kobiet i mężczyzn w kwestiach projektowania, wdrażania, monitorowania i oceny polityk i programów na wszystkich płaszczyznach politycznych, ekonomicznych i społecznych, a tym samym uzyskanie równych korzyści dla kobiet i mężczyzn oraz zapobieganie utrwalaniu nierówności. Ostatecznym celem jest osiągnięcie równości płci. (Rada Gospodarcza i Społeczna ONZ 1997)



Równość płci w ujęciu Współpracy rozwojowej: ramy prawne i polityczne

UE uznaje, że rozwój opiera się na ograniczaniu ubóstwa, realizacji praw człowieka w oparciu o fundamentalne wartości równości płci. Zapisany w Traktacie ustanawiającym Wspólnotę Europejską, Artykuł 208 ustanawia komplementarny charakter Współpracy UE na rzecz rozwoju. Zamiast zastępować działania i wysiłki podjęte przez państwa członkowskie, Wspólnota Europejska stara się je uzupełniać. Zobowiązuje to również Wspólnotę Europejską do zwalczania ubóstwa, stopniowej integracji gospodarki światowej, zrównoważonego rozwoju gospodarczego i społecznego, którego podstawowym celem jest *wdrażanie polityk wywierających wpływ na kraje rozwijające się*. Podstawy prawne polityk pomocy zewnętrznej WE w kwestiach równości płci zawarte są w rozporządzeniu z roku 1998 o *włączaniu kwestii płci we współpracę na rzecz rozwoju*.⁴ W roku 2004 Parlament Europejski i Rada zatwierdziły rozporządzenie o *promocji równości płci we współpracy na rzecz rozwoju*.⁵ Zobowiązania te ukształtowały procesy związane z polityką tworzącą ramy współpracy rozwojowej i zapewniające wsparcie uwłasnowolnienia kobiet poprzez współpracę państw członkowskich UE na rzecz rozwoju.



Konsensus UE ws. rozwoju (2005) oraz wzrost wpływu polityki rozwojowej UE: Program na rzecz zmian (ang. *Agenda for change* – 2011)

Współpraca na rzecz rozwoju na szczeblu UE regulowana jest Europejskim Konsensusem ws. rozwoju. Konsensus ws. rozwoju, przyjęty wspólnie przez Radę i Parlament Europejski w roku 2005, stanowi wspólną wizję rozwoju, w obrębie której płeć uznaje się za istotny cel, a nie tylko środek umożliwiający zmniejszanie ubóstwa. *UE włączy kwestie płci będące istotnym składnikiem wszystkich polityk oraz praktyk w relacjach z krajami rozwijającymi się* (art. 19). Priorytety Konsensusu ws. rozwoju obejmują zwalczanie ubóstwa i promocję dobrego rządzenia, demokrację i prawa człowieka, a także wzrost wartości oficjalnego wsparcia rozwoju do 0.56% PKB do roku 2010 i 0.70% do roku 2015. Zapewniają one również ramy służące wyrównaniu i zharmonizowaniu współpracy bilateralnej państw członkowskich i Wspólnoty Europejskiej na rzecz rozwoju, co, w kontekście Deklaracji Paryskiej, było postrzegane jako przełom. Konsensus ws. rozwoju jest politycznie wiążący i stanowi podstawę przyszłych instrumentów finansowych WE, a także zapewnia współpracę instytucji UE.

Przeгляд okresowy Konsensusu ws. rozwoju rozpoczął się z końcem 2010 roku wraz z konsultacją Zielonych Ksiąg⁶. Natomiast w listopadzie 2011 został ogłoszony przez Komisarza ds. rozwoju nowy Program na rzecz zmian polityki rozwojowej UE (ang. *Agenda for change*). 12-punktowy Program na rzecz zmian w coraz większym stopniu będzie kształtował politykę i program pomocy. Ministrowie ds. rozwoju przedyskutują Program na rzecz zmian w maju 2012 roku podczas posiedzenia Rady Spraw Zagranicznych. Po przyjęciu zastąpi on przegląd okresowy Konsensusu w sprawie rozwoju. Dalsze zwalczanie ubóstwa będące ostatecznym celem polityki rozwoju UE pokazuje wyraźny zwrot w kierunku sektora prywatnego i modelu wzrostu gospodarczego. Ma to znaczące konsekwencje dla kobiet i dziewcząt. Nowy model komunikatu przeniknie ponadto do negocjacji dot. wieloletnich ram finansowych (MFF) po roku 2013 i w konsekwencji wpłynie na finansowanie działań na rzecz równości płci.



Komunikat ws. równości płci oraz uwłasnowolnienia kobiet we współpracy rozwojowej (2007) oraz związane z nim Konkluzje Rady (2007)

Komunikat został sformułowany w oparciu o zasadę europejskiego Konsensusu ws. rozwoju, zgodnie z którą równość płci stanowi jedno z podstawowych praw człowieka oraz warunek zrównoważonego rozwoju. Komunikat przedstawia wspólną wizję równości płci i wzywa państwa członkowskie do *promowania wyraźnych celów i wskaźników równości płci poprzez przypisywanie jasnych celów i odpowiedzialności głównym dawcom pomocy we wszystkich sektorach*. Potwierdzenie konieczności wdrożenia dwutorowego podejścia do równości płci, szczególnie poprzez zaangażowanie się w specjalne działania na rzecz uwłasnowolnienia kobiet, wykracza poza Milenijne Cele Rozwoju zwłaszcza w kwestiach istotnych aspektów nierówności, jak: okaleczanie żeńskich narządów płciowych, przemoc ze względu na płeć we wszystkich formach oraz handel ludźmi. Pomimo że jest to komunikat z 2007 roku, pozostaje on istotnym i wiodącym dokumentem.

Z Komunikatem Komisji z roku 2007 związany jest dokument *Konkluzje Rady UE i Przedstawicieli Rządów Państw Członkowskich*, znany również jako Konkluzje Rady. Uznaje on *określoną odpowiedzialność* (państw członkowskich – przyp. tłum.) *we wspieraniu partnerów z krajów rozwijających się w zwalczaniu dyskryminacji oraz nierówności płci poprzez uwidacznianie i zwiększanie odpowiedzialności w kwestiach równości płci i uwłasnowolnienia kobiet przy współpracy rozwojowej oraz w celu promowania i angażowania do rozbudowanego dialogu politycznego na wszystkich szczeblach, włączając najwyższe szczeble polityczne, a tym samym wyrażne uznanie równości płci jako tematu przewodniego.*⁷

Plan działania UE na rzecz równości płci i uwłasnowolnienia kobiet w rozwoju 2010-2015 (ang. *EU Action Plan on Gender Equality and Women's Empowerment in Development*)

Przyjęty w czerwcu 2010 jako część Konkluzji Rady do osiągnięcia Milenijnych Celów Rozwoju, równoległe celem Planu działania UE jest bycie przewodnikiem do wdrażania Komunikatów w sprawie równości płci i uwłasnowolnienia kobiet z roku 2007. Plan działania opiera się na złożonym podejściu w celu zaangażowania w równość płci i zwiększenia wpływu na tym polu. Kon-



centracja na (1) dialogu politycznym z krajami partnerskimi; (2) włączanie problematyki płci do wszystkich programów oraz (3) specyfikacja wymagająca wsparcia ukierunkowanego. Plan ustala konkretne kroki do wspólnego przeprowadzenia przez państwa członkowskie i Komisję, a także wymaga corocznego raportowania wyznaczonych celów.

Brak przejrzystości i odpowiedzialności na poziomie opracowywania oraz niewłączenie organizacji społeczeństwa obywatelskiego w proces podważa prawomocność Planu Działania. Ponadto, ograniczone zasoby finansowe przeznaczone na realizację Planu Działania utrudniają jego wdrażanie.

Umowa o partnerstwie pomiędzy członkami grupy państw Afryki, Karaibów i Pacyfiku ze Wspólnotą Europejską (tzw. Umowa z Kotonu z 2000 roku)

Umowa z Kotonu określa relacje polityczne i gospodarcze między Europą a 79 krajami Afryki, Karaibów i Pacyfiku (znanymi również jako AKP⁸). Ma ona na celu ulepszenie dialogu politycznego, a także własności i udziału w planowaniu i wdrażaniu współpracy UE na rzecz rozwoju AKP. Umowa z Kotonu kładzie nacisk na równość płci poprzez wymaganie *systematycznych raportów (...)* z sytuacji kobiet i kwestii związanych z płcią na wszystkich obszarach – politycznym, gospodarczym i społecznym, a także poprzez specjalne środki skierowane na wyrównywanie nierówności między kobietami a mężczyznami. Podczas równość płci prezentowana jest jako zagadnienie przekrojowe, w dokumencie znajduje się również kilka wytycznych umożliwiających włączenie równości płci w praktyce. Ponadto Umowa z Kotonu umożliwiła negocjacje nowych umów handlowych.

Wspólna strategia UE i Afryki

Wpływ na stosunki Afryki z UE ma także wspólna strategia UE i Afryki. Przyjęta w roku 2007, stanowi ona najnowsze ramy dla stosunków UE z Afryką, ma na celu wzmocnienie dialogu UE z Unią Afrykańską oraz wzmocnienie relacji między dwoma kontynentami. Podczas gdy równość płci należy postrzegać jako część kluczowych kwestii związanych z rozwojem, nie była ona częścią Planu Działania wspólnej strategii UE i Afryki na rzecz partnerstwa tematycznego, przyjętego wraz ze Strategią. Wspólna Strategia UE i Afryki finansowana jest z Europejskiego Funduszu Rozwoju (EDF), Instrumentu Finansowania Współpracy na Rzecz Rozwoju (DCS), Europejskiego Instrumentu Partnerstwa i Sąsiedztwa (EPNI) (Kraje Afryki Północnej), Instrumentu Stabilizacyjnego (IFS) oraz różnych instrumentów tematyczno-programowych.



Kluczowe instrumenty finansowania

Europejski Fundusz Rozwoju (EDF)

Europejski Fundusz Rozwoju EDF to podstawowy instrument zapewniania pomocy wspólnotowej dla współpracy rozwojowej w krajach Afryki, Karaibów i Pacyfiku, regulowany umową z Kotonu. Finansowany jest bezpośrednio z dobrowolnych składek państw członkowskich. Europejski Fundusz Rozwoju nie stanowi części budżetu Wspólnoty i tym samym nie jest zarządzany przez Parlament Europejski.

Instrument finansowania współpracy na rzecz rozwoju (DCI)

Instrument finansowania współpracy na rzecz rozwoju jest prawnie wiążącym instrumentem ustanawiającym podstawowe narzędzia dla współpracy na rzecz rozwoju z krajami spoza Afryki, Karaibów i Pacyfiku (AKP). Finansuje zarówno tematycznie (organizacje pozarządowe, bezpieczeństwo żywnościowe, inwestycje w kapitał ludzki, środowisko, azyl i migracje, kompensacja) oraz geograficznie (Ameryka Południowa, Azja Centralna, Afryka Południowa i Bliski Wschód). Przed przyjęciem instrumentu finansowania współpracy na rzecz rozwoju (DCI) w roku 2006 istniała określona linia budżetowa na rzecz prac związanych z równością płci. Kwestie równości płci podlegają w tej chwili pod jeden z pięciu tematów w ramach linii budżetowej *inwestycje w kapitał ludzki*. Alokowane środki dla tej linii są niezwykle niskie, przy jedynie 5% całości zasobów dostępnych na programy tematyczne na cały okres obejmujący lata 2007-2013. Jest to część budżetu wspólnotowego, która jest nadzorowana przez Parlament Europejski.

Europejski Instrument Partnerstwa i Sąsiedztwa (ENPI)

Obejmując kraje sąsiadujące łącznie z Ameryką Północną, Europejski Instrument Partnerstwa i Sąsiedztwa (ENPI) jest częścią budżetu wspólnotowego i jest on nadzorowany przez Parlament Europejski.



Główni aktorzy działający na rzecz równości płci i uwłasnowolnienia kobiet we współpracy rozwojowej

Instytucja	Rola i obowiązki	Współpraca rozwojowa i równość płci	Możliwości wpływu
<p>Parlament Europejski (PE) PE jest jedyną instytucją bezpośrednio reprezentującą interesy obywateli Europy.</p> <p>W celu efektywnego nadzoru nad legislacją posłowie do Parlamentu Europejskiego pracują w Ugrupowaniach Politycznych i Komisjach (np.: Komisja ds. Rozwoju (DEVE) i Komisja Praw Kobiet i Równych Szans (FEMM)).</p>	<ul style="list-style-type: none"> W większości obszarów politycznych PE przyjmuje ustawy wraz z Radą – nazywa się to zwykłą procedurą ustawodawczą (OLP). PE kontroluje wydatki państwa [power of the Purse], co oznacza że ma prawo odrzucić całkowity budżet UE. PE przeprowadza demokratyczny nadzór nad Wspólnotą Europejską i Radą poprzez zadawanie pytań, przesłuchania, debaty, itp. 	<p>Komisja ds. Rozwoju (DEVE)</p> <ul style="list-style-type: none"> Zajmuje się Komunikatami i propozycjami Komisji Europejskiej. Z własnej inicjatywy sporządza szkice raportów dotyczących kwestii rozwoju. Nadzoruje budżet pomocy WE oraz Umowę z Kotonu. Koordynuje prace wewnątrz-parlamentarne oraz obowiązki ad-hoc w ramach zakresu obowiązków. <p>FEMM:</p> <ul style="list-style-type: none"> Określa, promuje i chroni prawa kobiet w Unii oraz związane z tym środki Wspólnoty. Ma wkład w raportowanie innych Komisji poprzez wyrażanie opinii. 	<ul style="list-style-type: none"> Jeżeli Komisja autoryzuje raport na dany temat lub komunikat WE, zostanie spisany raport oraz będzie wyznaczona osoba raportująca. Są to najważniejsi partnerzy w dialogu z organizacjami pozarządowymi. Kluczowym zadaniem jest przekazywanie im istotnych informacji. Po przyjęciu przez Komisję, raport przekazywany jest do głosowania na sesji plenarnej, gdzie wszyscy posłowie do Parlamentu Europejskiego mają obowiązek oddania głosu. Skontaktuj się ze swoim posłem do Parlamentu Europejskiego! Przygotowanie briefingów i informowanie członków komisji: pełnoprawni członkowie komisji posiadają pierwszeństwo przed zastępcami. Dobrze dowiedzieć się czy członkini/członek PE przewodniczy Europejskiej Grupie Politycznej lub czy jest rzecznikiem partii krajowej w PE zajmującym się problematyką rozwoju lub płci.
<p>Komisja Europejska (KE) KE zajmuje się zarówno pośrednictwem w procesie decyzyjnym, jak i administracją. Składa się z 26 Komisarzy, Przewodniczącego i Zastępcy Przewodniczącego (który jest także liderem Rady ds. polityki zagranicznej, patrz Europejska Służba Działań Zewnętrznych).</p> <p>Komisarze odpowiadają za specyficzne sektory polityki (handel, rozszerzenie itp.) i są wspierani przez Dyrekcje Generalne (DGs).</p>	<ul style="list-style-type: none"> Przedstawia do PE propozycje nowych ustaw i polityk oraz zapewnia wdrażanie ich na poziomie państw członkowskich. Ustanawia i zarządza budżetem UE oraz nadzoruje wydatki. KE podejmuje próby koordynacji i harmonizacji polityk 27 państw członkowskich. Za wszystkie instrumenty i budżet na cele współpracy rozwojowej odpowiada KE, której budżet nadzoruje Parlament (z wyjątkiem Europejskiego Funduszu Rozwoju). 	<p>Dyrekcja Generalna ds. Stosunków Zewnętrznych Komisji Europejskiej to grupa komisarzy zajmujących się krajami trzecimi.</p> <ul style="list-style-type: none"> Dyrekcja Generalna ds. Rozwoju i Współpracy EuropeAid (DEVCO) Opracowuje i sporządza szkice polityk / strategii rozwoju oraz udziela wsparcia za pomocą programów. Dyrekcja Generalna ds. Pomocy Humanitarnej (ECHO) Zapewnia pomoc w sytuacjach nadzwyczajnych, pomoc żywnościową oraz pomoc dla uchodźców. Finansowana z Europejskiego Funduszu Rozwoju i budżetu UE. Dyrekcja Generalna ds. Handlu Zajmuje się rozwojem i wymiarem handlu. Dyrekcja Generalna ds. Rozszerzenia Przeprowadza negocjacje akcesyjne do UE oraz reguluje Europejską Politykę Sąsiedztwa obejmującą Afrykę Północną i Europę Wschodnią. 	<ul style="list-style-type: none"> Kluczową rolą jest angażowanie Komisji, inicjującej zarówno ustawodawstwo UE, jak i procesy decyzyjne. Zielone Księgi: to dokumenty do dyskusji dotyczący określonego obszaru polityki, zapraszające zainteresowane strony do udziału w procesie konsultacji i debaty. Białe Księgi: to propozycje działań wspólnoty w określonej dziedzinie, np. dla nowego ustawodawstwa UE lub polityki, zazwyczaj w następstwie Zielonych Ksiąg. Europejska Inicjatywa Obywatelska. Milion obywateli reprezentujących znaczącą liczbę państw UE może wnioskować w Komisji o wysunięcie odpowiednich propozycji w kwestiach funkcjonowania UE.



Instytucja	Rola i obowiązki	Współpraca rozwojowa i równość płci	Możliwości wpływu
<p>Europejska Służba Działań Zewnętrznych (ESDZ) Nowy organ UE pełniący funkcje ministerstwa spraw zagranicznych i służby dyplomatycznej. ESDZ składa się z przedstawicieli Rady, KE i państw członkowskich i wspiera wysokiego przedstawiciela Unii Europejskiej ds. wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wdraża wspólną politykę zagraniczną i bezpieczeństwa oraz działa na innych obszarach przedstawicielstwa zewnętrznego UE. • Obejmuje sześć departamentów geograficznych. • Delegatury UE zastępują delegatury Komisji w krajach rozwijających się i będą podlegać władzy ESDZ. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niektóre aspekty rozwoju zostały podporządkowane ESDZ – za pierwszy, drugi i trzeci etap cyklu programowania odpowiada ESDZ (za czwarty i piąty – Dyrekcja Generalna ds. Rozwoju i Współpracy EuropeAid). • Propozycja w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju i Instrumentu Finansowania Współpracy na Rzecz Rozwoju są przygotowywane wspólnie przez odpowiednie służby ESDZ i KE pod nadzorem Komisarza ds. Rozwoju, a następnie prezentowane innym komisarzom przez wysokiego przedstawiciela. 	
<p>Rada Unii Europejskiej (Rada) Reprezentuje interesy państw członkowskich, Rada jest najwyższym organem decyzyjnym w UE. Składa się z ministrów z każdego państwa członkowskiego (zależnie od rozważanej kwestii), przewodniczącego Komisji oraz wysokiego przedstawiciela UE do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa publicznego (patrz: ESDZ).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wraz z PE decyduje o propozycjach ustawodawstwa KE. • Wraz z PE zatwierdza ogólny budżet (uzupełnia Europejski Fundusz Rozwoju). • Określa i wdraża wspólną politykę zagraniczną i bezpieczeństwa UE. • Zawiera porozumienia międzynarodowe między państwami lub organizacjami międzynarodowymi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rada Spraw Zagranicznych (FAC) (wcześniej Rada ds. Ogólnych i Stosunków Zewnętrznych) zajmuje się współpracą rozwojową, handlem, kwestiami humanitarnymi, polityką humanitarną, itp. • Zbiera się w maju i listopadzie w celu dyskusowania kwestii rozwoju oraz co 6 miesięcy zbiera się <i>na nieformalnym posiedzeniu Rady ds. Rozwoju</i>. Spotkaniu przewodniczy wysoki przedstawiciel do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa publicznego. • Ma to miejsce w przypadku przyjmowania komunikatów. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wpływ na konkluzje Rady podczas okresu poprzedzającego Radę Spraw Zagranicznych (FAC) w maju i listopadzie jest efektywnym sposobem przeforsowania pewnych kwestii. • Prace przygotowawcze dla Rady Spraw Zagranicznych (FAC) i Nieformalne spotkania Rady prowadzone są przez Komitet Stałych Przedstawicieli (COREPER). Spotkanie to jest z kolei przygotowywane przez grupy robocze. Najistotniejsze grupy robocze to grupy robocze ds. współpracy rozwojowej (CODEV) i AKP. • Należy skontaktować się z Prezydentką Rady odpowiedzialną za propozycje programów prac, agendę i ogólną koordynację pracy w Radzie. Prezydentka zawsze przygotowuje pracę z 6 tygodniowym wyprzedzeniem.
<p>Rada Europejska Wraz z Traktatem Lizbońskim stała się pełnoprawną instytucją. Składa się z głów państw lub rządów oraz wybieranego przewodniczącego.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Jest najwyższym organem politycznym w UE. • Nie stanowi prawa jednak wyznacza cele UE, określa ogólne wytyczne i priorytety, wprowadza zmiany w traktatach, itd. • Zwołuje zebrania nadzwyczajne. 	<ul style="list-style-type: none"> • Spotkania zwane są Szczytem UE i odbywają się jeden raz podczas Prezydencji. • Konkluzje przyjmowane są po takich spotkaniach i ustanawiają wytyczne polityk w konkretnych kwestiach, w tym w związku z równością płci i współpracą na rzecz rozwojową. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wpływ na Konkluzje opracowywane na Szczyt – poprzez delegacje.



Budowanie poparcia dla kwestii równości płci we współpracy rozwojowej UE

W ramach wspólnych kompetencji, zarówno państwa członkowskie jak i Komisja odpowiadają za wdrażanie polityki obejmującej kwestie płci i zapewnienie instrumentów finansowania wspierających *gender mainstreaming*, uwłasnowolnienie kobiet i równość płci. Biorąc pod uwagę niniejszą komplementarność, włączenie organizacji społeczeństwa powinno odbywać się na wszystkich poziomach procesu.

Ministerstwo Spraw Zagranicznych państw członkowskich (MSZ)/ agencje rozwojowe

Przystępując do UE państwa członkowskie zgadzają się na przyjęcie i wdrożenie *acquis communautaire*. Poprawa ram instytucjonalnych i zwiększenie zasobów (finansowych i ludzkich) w celu wdrożenia kwestii równości płci we współpracę rozwojową jest szczególnie istotna. W trakcie rozwoju i wdrażania programów państwa członkowskie muszą nadać kluczowe znaczenie kwestii równości płci w ramach swojej współpracy rozwojowej. Atutem organizacji społeczeństwa obywatelskiego jest niewątpliwie ich ekspercka wiedza w tej dziedzinie, która może stanowić przewagę nad działaniami rządowymi.

Poza doradztwem i briefingami, przedstawiciele Ministerstw Spraw Zagranicznych państw członkowskich/agencji rozwojowych powinni dążyć do ustanowienia formalnych procesów konsultacji ze społeczeństwem obywatelskim i organizacjami kobiecymi, co jest szczególnie istotne dla zwiększenia przejrzystości i uznania organizacji pozarządowych za pełnoprawnych aktorów współpracy rozwojowej. Praca w sieciach organizacji i koalicjach może być użyteczna na tym etapie, ponieważ legitymizuje głos społeczeństwa obywatelskiego. Organizacje pozarządowe oraz organizacje kobiece z krajów partnerskich powinny zostać włączone w procesy konsultacji, ponieważ dostarczają niezbędnych informacji dotyczących pracy w terenie oraz współpracy z krajami partnerskimi. Ta wiedza pomogłaby pomnożyć efekty działań na rzecz równości płci i przyczynić się do ich promowania.

Współpraca państw członkowskich na rzecz rozwoju powinna odzwierciedlać podejście dwutorowe przyjęte przez UE i przyczyniać się do wdrażania *Planu działania UE na rzecz równości płci i uwłasnowolnienia kobiet w rozwoju 2010-2015*.



Członkinie i członkowie Parlamentu Europejskiego

Jak wspomniano wcześniej, włączanie posłów Parlamentu Europejskiego ma kluczowe znaczenie, w szczególności tych działających w Komisjach Stałych lub będących rzecznikami partii w określonych kwestiach. To oni podejmują kluczowe decyzje dotycząc budżetu na współpracę rozwojową oraz wielu innych kwestii podczas głosowań.

Media i inne organizacje i instytucje społeczeństwa obywatelskiego

Informowanie oraz promocja odpowiedzialności państw członkowskich w ramach Unii Europejskiej, szczególnie w kwestii równości płci i uwłasnowolnienia kobiet we współpracy rozwojowej, ma kluczowe znaczenie w budowaniu poparcia społecznego dla tej tematyki. Wsparcie opinii publicznej mogłoby pozytywnie wpłynąć na wywieranie nacisku na decydentów celem wdrożenia przez nich międzynarodowych zobowiązań na poziomie krajowym.

Instytucje z siedzibą w Brukseli

W Europie działają platformy organizacji działających na rzecz równości płci i praw kobiet z siedzibą w Brukseli. Sieci organizacji oraz platformy dają możliwość skutecznego docierania do decydentów wielopoziomowej struktury UE. Ponadto, sieci organizacji mają większą legitymizację, ponieważ na ich opinię składa się wiedza ekspercka ich organizacji członkowskich. Pomaga również zwiększaniu skuteczności działań wpływających na agendę UE, kształtowanie ustawodawstwa i zapewnianie alternatywnego dialogu politycznego. CONCORD, czyli europejska konfederacja organizacji społeczeństwa obywatelskiego działających w obszarze pomocy humanitarnej i rozwoju, jest najważniejszą siecią organizacji zajmującą się współpracą rozwojową na poziomie europejskim. Sieci organizacji pozarządowych na poziomie państw członkowskich działają również jako platformy krajowe CONCORDu. Wśród grup roboczych CONCORDu funkcjonuje również grupa ds. płci. Natomiast w sposób szczególny kwestiami praw kobiet w rozwoju zajmuje się sieć organizacji kobiecych WIDE (Women in development Europe).

Instytucje UE w coraz większym stopniu dostrzegają istotną rolę społeczeństwa obywatelskiego w swoich działaniach. Rozwinięto ustrukturyzowane formy dialogu między różnymi instytucjami a organizacjami pozarządowymi. Regularne konsultacje pomiędzy Dyrekcjami Generalnymi



a organizacjami społeczeństwa obywatelskiego odbywają się poprzez wydawanie stanowisk po publikacji białych i zielonych ksiąg. Istnieją również inne możliwości nawiązywania dialogu z decydentami, jak dialogu społeczeństwa obywatelskiego oraz konsultacje wielostronne.

Przypisy końcowe

- 1 *Acquis communautaire* to francuski termin odnoszący się do kluczowych praw i obowiązków, których przestrzeganie jest obowiązkiem wszystkich państw członkowskich.
- 2 Artykuł 2 i 3 Traktatu Amsterdamskiego wymaga od wszystkich państw członkowskich włączenia kwestii równości płci w swoje relacje i działania oraz w kwestii podejmowania określonych środków korzystnych dla kobiet w celu eliminacji poważnych naruszeń równouprawnienia.
- 3 <http://www.ecdpm-talkingpoints.org/european-development-cooperation%E2%80%93new-challenges-new-beginnings/>
- 4 EC/2836/98
- 5 EC/2836/98
- 6 Zielone księgi to dokumenty do dyskusji dotyczące określonego obszaru polityki, zapraszający zainteresowane strony do udziału w procesie konsultacji i debaty.
- 7 <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/07/st09/st09561.en07.pdf>
- 8 Większość z tych krajów to były kolonie, składające się z krajów rozwijających się i krajów najslabiej rozwiniętych (LDC).

Koalicja KARAT

Od 1997 roku KARAT funkcjonuje jako koalicja kobiecych organizacji pozarządowych z Europy Środkowej i Wschodniej oraz Azji Centralnej mających na celu zapewnienie równości płci poprzez monitorowanie realizacji międzynarodowych umów i polityk. KARAT działa na rzecz przestrzegania praw człowieka w stosunku do kobiet, społecznej i ekonomicznej sprawiedliwości oraz współpracy rozwojowej opartej na równouprawnieniu płci, ze szczególnym uwzględnieniem perspektywy krajów Europy Środkowo-Wschodniej oraz Azji Centralnej. W ciągu ostatnich dziesięciu lat KARAT stworzył silną koalicję, która skupia obecnie około 60 członków w tym 58 organizacji.

Koalicja KARAT

ul. Rakowiecka 39A/14,
02-521 Warszawa
Tel. +48 22 849 16 47,
tel./fax +48 22 628 20 03
secretariat@karat.org.pl;
www.karat.org



One World Action (OWA)

OWA była organizacją społeczeństwa obywatelskiego założoną w 1989 roku by podejmować współpracę z organizacjami i koalicjami organizacji kobiet z obszarów wiejskich i miejskich w Afryce, Azji, Ameryce Łacińskiej i Europie Środkowej i Wschodniej. Dostrzegając przyczyny ubóstwa i związanej z tym bezsilności OWA pracowała z najuboższymi i wykluczonymi po to, by zyskali oni głos, siłę i możliwości, które pozwolą im zmienić swoje życie. Organizacja zajmowała się problematyką praw kobiet, zarządzania partycypacyjnego i wykluczenia społecznego poprzez budowanie potencjału, tworzenie sieci współpracy oraz sieci orzeczniczych. Prowadziła w Wielkiej Brytanii i Europie kampanie kwestionujące założenia polityk międzynarodowych przyczyniających się do ubóstwa ludzi na świecie. OWA zakończyła swoją działalność we wrześniu, 2011.

One World Action



Partnerami projektu są: Gender Education Research And Technologies z Bułgarii, Gender Studies z Czech, „AUR” A.N.S.R.U z Rumunii, Slovak Centre For Communication and Development ze Słowacji.

Publikacja powstała w ramach projektu „Connect! South East West Women for Development Building Support in New Member States for Gender-sensitive and -responsive European Development Co-operation”. Jest współfinansowana ze środków Komisji Europejskiej. Odpowiedzialność za zawartość ponosi wyłącznie Koalicja KARAT i nie może być ona postrzegana jako oficjalne stanowisko Unii Europejskiej.

